

1

QUICKSCAN ECOLOGIE KW-SCHOOL, Ouderkerk aan den IJssel

1.1 Onderzoek

Voor de voorgenomen sloop en nieuwbouw van de KW-school aan de Burgemeester Neetstraat in Ouderkerk aan den IJssel is een verkennend ecologisch onderzoek (quickscan) uitgevoerd. De resultaten zijn beschreven in deze notitie. De gemeente heeft het voornemen een nieuwe school en een appartementenblok te realiseren (zie figuur 1.1). In het kader van de quickscan is onderzocht of er beschermde soorten planten en dieren en/of beschermde gebieden (kunnen) voorkomen in (de omgeving van) het plangebied. De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- ♦ Landelijke en provinciale beleidsdocumenten genoemd in paragraaf 1.2 en online plankaarten
- ♦ Een inschatting van de geschiktheid van het terrein voor beschermde soorten aan de hand van een veldbezoek op 15 juni 2012
- ♦ Vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten (zie verder 1.5)

Figuur 1.1 Globale begrenzing van het plangebied (blauw) en voorgenomen activiteiten.

Op basis van het literatuuronderzoek en het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen activiteiten op mogelijk aanwezige beschermde soorten en op de

beschermde gebieden. Hieruit volgt een conclusie over de aanvaardbaarheid van de effecten of een aanbeveling tot nader onderzoek of vervolgprocedures.

Een quickscan is een verkennend ecologisch onderzoek en betreft geen uitgebreide inventarisatie, waardoor slechts in beperkte mate uitsluitel gegeven kan worden over de aan- en afwezigheid van beschermde soorten. Een inventarisatie vereist namelijk dat op verschillende momenten veldbezoeken plaatsvinden, omdat iedere soort zijn eigen optimale periode kent. In het geval van strikt beschermde soorten (tabel 3), wordt een verkennend onderzoek als onderbouwing bij de aanvraag van een ontheffing door het Ministerie van EL&I nooit afdoende geacht. Aanvullend veldonderzoek, op die tijdstippen in het seizoen die voor de verscheidene soorten het meest gunstig zijn, is dan noodzakelijk.

1.2 Wettelijk kader

Om natuurwaarden in Nederland te beschermen geldt een drietal landelijke wetten en beleidsplannen: de *Flora- en Faunawet*, de *Natuurbeschermingswet 1998* en het *Natuurbeleidsplan 1990* (*Nota Ruimte* met daarin de *Ecologische Hoofdstructuur*). Daarnaast geldt provinciaal beleid, te weten: *Structuurvisie Zuid-Holland 2020*; *Natuurbeheerplan 2012* en *Provinciaal Compensatiebeginsel 1997*.

De handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving (EL&I, 2007) geeft aan dat: "gemeenten op grond van de Wro rekening moeten houden met een goede ruimtelijke ordening. Dat betekent onder meer op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel doorwerking van het nationaal en provinciaal natuurbeleid en rekening houden met aanpalende wetgeving op grond van de uitvoerbaarheid van plannen (art. 9 Besluit ruimtelijke ordening)".

Bij een ruimtelijke ontwikkeling dient middels een quickscan (combinatie van bureauonderzoek en één veldbezoek) te worden vastgesteld of:

- ♦ Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en faunawet, maar ook Provinciaal compensatiebeleid met betrekking tot weidevogelgebieden);
- ♦ Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet);
- ♦ Er wezenlijke waarden en kenmerken voor Ecologische HoofdStructuur-gebieden (EHS) aangetast worden.

Indien deze typen effecten niet optreden wordt de ruimtelijke ontwikkeling conform de eerder genoemde regelgeving toelaatbaar geacht. In dat geval dient nog wel rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (artikel 2) van de *Flora- en Faunawet*. De zorgplicht bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora of fauna veroorzaakt, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Indien effecten in het kader van de natuurwetgeving wel optreden geldt het volgende:

- ♦ *De ontwikkeling doet afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) beschermde soorten.*

De Flora- en faunawet onderscheidt een aantal categorieën soorten planten en dieren: de Algemeen beschermde soorten (tabel 1), de Overige beschermde soorten (tabel 2), de Strikt beschermde soorten (tabel 3) en de vogels. Onder de Strikt beschermde soorten wordt tevens onderscheid gemaakt in soorten die voorkomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten die zijn aangewezen middels een AMvB.

Indien er een effect optreedt ten aanzien van zogenaamde Algemene beschermde soorten dan

geldt een Algehele vrijstelling. De ontwikkeling kan dan doorgang vinden, zonder dat een ontheffing aangevraagd hoeft te worden. De zorgplicht geldt wel.

Indien het effect optreedt ten aanzien van zogenaamde Overige soorten, Strikt beschermde soorten of vogels kan de ontwikkeling niet zonder meer doorgang vinden. Er kan dan een aanvraag tot ontheffing van de verbodsbepalingen in artikelen 8-13 van de Flora- en faunawet worden ingediend bij de Dienst Regelingen. De aanvraag moet worden gebaseerd op de resultaten van een Lichte of Uitgebreide toets (afhankelijk van de tabel waarin de soort is opgenomen 2 of 3) en er dient een voorstel in te worden opgenomen welke mitigerende en/of compensatiemaatregelen moeten worden toegepast. Dienst Landelijk Gebied zal de ontheffingsaanvraag beoordelen en Dienst Regelingen neemt hierover een besluit. Indien de ontheffing wordt verkregen kan de ruimtelijke ontwikkeling doorgang vinden onder de voorwaarden zoals in de ontheffing opgenomen. Voor tabel 2-soorten kan gewerkt worden met een door LNV goedgekeurde Gedragscode. Een ontheffing is dan niet nodig. In alle gevallen blijft de zorgplicht voor individuen van kracht.

- ♦ *Er vinden negatieve effecten plaats op (instandhoudingsdoelstellingen van) Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten of de Ecologische Hoofdstructuur.*

Indien uit een voortoets blijkt dat dit effect (mogelijk) optreedt in het kader van de Natuurbeschermingswet is de ruimtelijke ontwikkeling niet zonder meer toelaatbaar. Initiatiefnemer kan in dat geval een vergunning voor de ontwikkeling aanvragen bij het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland) op basis van een "passende beoordeling" (bij significant negatieve effecten) of een "verslechteringstoets" (bij niet significant negatieve effecten). Een vergunningaanvraag wordt door het bevoegd gezag getoetst aan de ADC-criteria (beschikbaarheid van alternatieve locaties, dwingende redenen van groot openbaar belang en voorgestelde compensatiemaatregelen). Indien de vergunning wordt toegekend kan de ruimtelijke ontwikkeling alsnog doorgang vinden onder de voorwaarden zoals in de vergunningbeschikking opgenomen. Voor de EHS-gebieden geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden. Binnen deze gebieden zijn nieuwe plannen die de wezenlijke kenmerken van het gebied significant aantasten niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van reden van groot openbaar belang. De provincie Zuid-Holland is de toetsende instantie. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

- ♦ *Er vindt verlies plaats van natuurwaarden binnen de Provinciale Structuurvisie.*

In dat geval geldt in principe dat deze ontwikkelingen niet zonder meer toelaatbaar zijn. Indien om zwaarwegende redenen aantasting van natuur- en landschapswaarden onontkoombaar is en alternatieve oplossingen ter plaatse niet voorhanden zijn, dient compensatie plaats te vinden. Het Compensatiebeginsel 1997 is van toepassing op belangrijke weidevogelgebieden, recreatiegebieden in de zuidvleugel en karakteristieke landschapselementen. De compensatieverplichting ligt bij de initiatiefnemer van de activiteiten. De Provincie Zuid-Holland is de toetsende instantie. Momenteel wordt het Compensatiebeginsel herijkt; tot op heden (juli 2012) geldt de tekst van 1997.

1.3 Resultaten

Gebiedsbescherming

De planlocatie bestaat uit het schoolterrein van de KW-school aan de Burgemeester Neetstraat. De locatie ligt in de bebouwde kom van Ouderkerk aan den IJssel. Op korte afstand van het plangebied (binnen 500 meter) liggen beschermde gebieden (provinciaal weidevogelgebied en EHS de Hollandse IJssel). Overige gebieden die zijn aangewezen als EHS en EVZ liggen op afstanden van meer dan 1 kilometer. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Boezems Kinderdijk op circa 4

kilometer afstand. Door het lokale karakter van de werkzaamheden (sloop en nieuwbouw in bebouwde kom) zijn geen effecten te verwachten op de EHS of ander provinciaal beschermd gebied. Andere bebouwing schermst het plangebied af van het buitengebied, waardoor geen verstoring optreedt. Ook worden om dezelfde reden geen effecten verwacht op het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk.

Figuur 1.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de omgeving van het plangebied (globaal weergegeven met de rode cirkel). EHS is met groen en blauw aangegeven. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Boezems Kinderdijk op een afstand van circa 4 kilometer.

Soortbescherming

Het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, amfibieën, reptielen, libellen, vlinders en overige ongewervelden is uitgesloten, omdat geschikt habitat (oppervlaktewater en geschikte vegetatie) voor deze soorten in het plangebied ontbreekt. Er treedt voor de genoemde soortgroepen dus geen effect op. Het plangebied is beperkt geschikt voor beschermde soorten uit de soortgroepen flora, vogels en zoogdieren.

Flora

In stedelijk gebied kunnen een aantal beschermde plantensoorten voorkomen. Muurvarens en de gele helmbloem zijn daar voorbeelden van. Vaak groeien deze soorten op erg specifieke plaatsen, vaak kalkrijke vochtige muren. In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde planten aangetroffen of plekken die daarvoor geschikt zijn. Met deze soortgroep hoeft geen rekening te worden gehouden.

Vogels

Ondanks dat de groenstructuren in het plangebied beperkt zijn, kunnen er algemene broedvogels voorkomen. Nesten van vogels, mits in gebruik, zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen voor vogels loopt van circa half maart tot half juli, maar deze periode is indicatief. Broedende vogels zijn altijd beschermd.

Naast algemene broedvogels is er een aantal vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is (LNV, 2009). Nesten van deze soorten mogen niet zondermeer worden verwijderd. Nesten van jaarrond beschermde soorten zijn verdeeld in 5 categorieën. Vogels uit de categorie 1 tot 4 zijn altijd jaarrond beschermd. Voor soorten uit categorie 5 geldt dat deze alleen beschermd zijn als zwaarwegende (ecologische) feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. Voordat een jaarrond beschermd nest verloren gaat moet een omgevingscheck plaatsvinden en kunnen aanvullende mitigatie- of compensatiemaatregelen noodzakelijk zijn. Is dit niet mogelijk dan moet een ontheffing worden aangevraagd. Soorten van categorie 1-4 worden niet verwacht omdat het habitat

hiervoor niet geschikt is. Bebouwing met geschikte (pannen-)daken voor huismus en gierzwaluw ontbreekt. De huismus is tijdens het veldbezoek ook niet foeragerend waargenomen. Enkele soorten van categorie 5 kunnen wel in het plangebied broeden. Er zijn echter geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die pleiten voor een jaarrond beschermde nestlocatie van categorie 5-soorten op deze plaats.

Zoogdieren

De bebouwing is beperkt geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn niet veel openingen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken, het dak lijkt overal goed aan te sluiten op de bakstenen muur. Door de aanwezigheid van stootvoegen zijn zomer, kraam-, paar- en winterverblijven van kleinere gebouw bewonende vleermuissoorten echter niet helemaal uit te sluiten. De stootvoegen geven mogelijk toegang tot de spouwmuur, waar de verblijven zich kunnen bevinden.

De soorten die op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop (Limpens et al., 2009, www.vleermuis.net) worden verwacht zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, en mogelijk laatvlieger en meervleermuis. De boeiboorden langs de buitenmuren van de school lijken nauwelijks geschikt. Er zijn tijdens het veldbezoek geen aanwijzingen aangetroffen dat vleermuizen de (zeer beperkte) ruimte erachter gebruiken (op de meeste plaatsen zijn latjes zichtbaar, veel spinnerag voor potentieel geschikte openingen, en geen sporen van uitwerpselen). Dit geldt ook voor een aantal mogelijk geschikte vlieggaten bij omgebogen zinkrandjes (teveel spinrag).

Op een beperkt aantal plaatsen zijn wel open stootvoegen aanwezig, geschikt voor kleinere soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis). In combinatie met de spouwmuur is dit theoretisch wél geschikt als verblijfplaats. Hoewel daar geen aanwijzingen zijn gevonden die wijzen op veelvuldig gebruik, is het niet mogelijk om de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis op voorhand uit te sluiten. Verblijfplaatsen in bomen worden niet verwacht, aangezien er geen geschikte bomen met holten in het plangebied aanwezig zijn. Vleermuizen kunnen de bomen in het plangebied gebruiken om te foerageren, maar belangrijke foerageergebieden in het plangebied worden niet verwacht vanwege de beperkte hoeveelheid groen. Nader onderzoek naar vleermuizen dient volgens het vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2012) te worden uitgevoerd. Verschillende andere beschermde zoogdieren komen nabij Ouderkerk aan den IJssel voor (noordse woelmuis, waterspitsmuis, das, bever) maar zijn op grond van het stedelijke habitat uit te sluiten.

1.4 Conclusie en advies

Door de stedelijke ligging is het plangebied niet geschikt voor veel soortgroepen. Ook worden door de het plan geen effecten verwacht op nabijgelegen beschermde natuurgebieden. Dit vanwege het lokale karakter van de ingreep en de afstand tot beschermde natuurgebieden. Vanuit de Flora- en faunawet moet rekening worden gehouden met broedende vogels (voornamelijk in de periode maart-juli). Daarnaast is het nodig te onderzoeken of het te slopen gedeelte van het gebouw gebruikt worden door vleermuizen. Dit moet worden uitgevoerd voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend. Indien eventuele effecten op vleermuizen optreden moeten deze gecompenseerd of gemitigeerd worden. Het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet kan dan noodzakelijk zijn.

1.5 Bronnen

www.zuid-holland.nl, geraadpleegd 25-7-2012
www.zoogdieratlas.nl, geraadpleegd 25-7-2012
www.vleermuis.net, geraadpleegd 25-7-2012

Limpens H. en J. Regelink, 2009. cursus materiaal 'Vleermuizen en planologie'. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

LNV, Dienst Regelingen, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora-
en faunawet ruimtelijke ingreep
Ministerie EL&I, 2007. Handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving
Netwerk Groene Bureaus, 2012. Vleermuisprotocol 2012.